

Conselleria de Educació, Cultura y Deporte
Hble. Sr. Conseller
Av. Campanar,32
València - 46015 (València)

=====
Ref. queja núm. 2001198 (de oficio 13/20)
=====

Asunto: Aprendizaje en línea. Brecha digital: alumnos desfavorecidos

Hble. Sr. Conseller.

Acusamos recibo de su escrito por el que nos da traslado del informe emitido en relación con la queja de oficio referenciada, iniciada por esta Institución en fecha 27/04/2020.

El objeto de la queja, sustancialmente se puede resumir en que:

Como resultado de lo publicado y documentado por los medios de comunicación se constata que a raíz del cierre de los centros docentes se producirá un impacto negativo sobre el aprendizaje de todo el alumnado, impacto que será muy superior para los alumnos y las alumnas de entornos desfavorecidos vulnerables, lo cual sugiere un importante aumento de la brecha educativa que se verá agravada porque el confinamiento perjudica más al rendimiento de la niña y niño de familias humildes, sin internet, con escasos o sin ningún dispositivo digital en sus casas.

Con la finalidad de contrastar las consideraciones arriba expuestas se requirió a la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte la siguiente información:

- Cuantificación del alumnado que carece de medios de conexión digital y que han quedado desconectados del sistema educativo durante este periodo de docencia en línea (dificultades de conexión a internet o falta de disponibilidad de los dispositivos adecuados)
- Programas y medidas de accesibilidad adoptadas o que se prevén adoptar, de modo que todo el alumnado pueda acceder a los contenidos lectivos y realizar las actividades propuestas.
- Provisión de recursos materiales y tecnológicos necesarios a las familias para avanzar con el curso escolar, así como la priorización en la asignación de estos, en su caso, su distribución, tiempos de la prestación
- Protocolos o estrategias de atención, tutorías y acompañamiento de este alumnado y sus familias.

La autenticidad de este documento electrónico puede ser comprobada en https://seu.elsindic.com		
Código de validación: *****	Fecha de registro: 02/07/2020	Página: 1
C/. Pascual Blasco, 1 03001 ALACANT Tels. 900 21 09 70 / 965 93 75 00 Fax 965 93 75 54 www.elsindic.com Correo electrónico: consultas_sindic@gva.es		

- Medias específicas que se prevean para este alumnado a la hora de flexibilización, adaptación de las evaluaciones, y sobre la promoción y la titulación en los diferentes niveles y etapas educativas en las que se encuentran.
- Protocolos de seguimiento para el alumnado desconectado o que no tenga acceso a las TIC desde sus domicilios.
- Planificación y diseño de estrategias para la educación virtual universal en el sistema educativo valenciano, en los supuestos de una demora en el inicio o un eventual nuevo cierre de los centros docentes en el próximo curso escolar.

Con fecha de 25/06/2020 tuvo entrada en el registro de esta Institución informe emitido al respecto por la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, y cuyo contenido es el siguiente:

(...)

Previ. MARC D'ACTUACIÓ EN EL CONTEXT DE LA SUSPENSIÓ DE LES ACTIVITATS EDUCATIVES PRESENCIALS

Des de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport s'han centrat tots els esforços a aconseguir que, mentre durara la suspensió de l'activitat educativa presencial, tot el professorat disposara de les eines necessàries per a mantindre una comunicació fluida amb les famílies, poguera interaccionar amb l'alumnat així com a facilitar alternatives per a l'alumnat que no té accés a les TIC, i tot això, des d'un principi bàsic que suposa el concepte d'educació inclusiva: atendre tant l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge com l'alumnat amb més capacitat i motivació per a aprendre.

Per això, totes les decisions que s'han adoptat han tingut com a objectiu bàsic que l'alumnat no perguera el curs i no fora perjudicat per no haver treballat en activitat educativa presencial determinats continguts de les diferents matèries.

En aquest sentit, s'ha indicat, a través de successives instruccions i comunicacions - accessible totes elles en un espai específic habilitat a la pàgina web de la conselleria: <http://www.ceice.gva.es/va/covid-19> - que esdevenia fonamental que les tasques que marcara el professorat serviren per a reforçar i consolidar els aprenentatges realitzats en els dos primers trimestres del curs, fomentant les rutines de treball i mantenint l'hàbit d'estudi, establint horaris i ajudant a les famílies a portar aquest confinament de la millor manera possible.

No es tractava de què el professorat abordara els mateixos aspectes del currículum com si d'un període de classe presencial es tractara. Hem estat conscients que açò era impossible i, fins i tot, on ho fora, podria ser perjudicial per la desigualtat d'accés real i efectiu als mitjans telemàtics d'una part important del nostre alumnat.

Per aquest motiu, era imprescindible adaptar allò previst per a l'últim trimestre del curs en les programacions didàctiques a la pràctica possible i real en aquestes circumstàncies, a fi de seleccionar exclusivament els continguts que es consideren més rellevants per al desenvolupament de les competències bàsiques en l'educació obligatòria i aquells que es consideren imprescindibles per a l'alumnat que finalitzarà un cicle de Formació Professional, Batxillerat o els altres ensenyaments postobligatoris.

També cal fer esment a què ha estat una prioritat important per a aquesta administració que l'emergència sanitària, i l'adopció de mesures urgents en matèria de recursos tecnològics per a la docència on line es continuar fent amb respecte escrupulós a les polítiques de protecció a la privacitat de les dades de caràcter personal de l'alumnat. Cal senyalar que eixa aposta ha tingut el seu reconeixement per l'ONG europea *Data Ethics*, que ha senyalat que la Comunitat Valenciana és

l'única regió europea que garanteix als estudiants de l'escola pública la privacitat a través de eines i plataformes de programari obert.

Primer. PLA MULAN

Passar d'un model de docència presencial amb 1.847 centres educatius i 800.000 alumnes amb 72.000 mestres i professors, a un altre on la docència s'havia d'impartir a distància com a conseqüència de la suspensió de l'activitat educativa presencial, ha estat un repte i un desafiament de magnitud considerable.

La suspensió de l'activitat educativa ha comportat transformar 26.000 unitats educatives presencials en unitats virtuals. Amb aquesta finalitat des de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport hem desenvolupat el «Pla Mulan» -en al·lusió a la guerrera xinesa que lluitava per a intentar superar l'adversitat- i que respon a les sigles de «model unificat lectiu d'activitats no presencials». Un pla dirigit a concentrar esforços a fi de garantir la docència en línia al màxim alumnat que siga possible i ajudar el professorat en l'accés a aquestes eines.

Aquest pla ha posat a disposició de la comunitat educativa les següents eines :

a) Portal «Mestre a Casa» i pàgines web dels centres educatius

Es tracta, bàsicament, de les pàgines web dels centres educatius, que permet treball amb els espais virtuals d'aprenentatge a través de les eines de sincronització amb l'aplicatiu ITACA.

b) Aplicació «Web Família»

Web Família és la *web* (<https://familia2.edu.gva.es>) des de la que els pares o els tutors legals poden veure les notes dels seus fills o tutelats, el registre de faltes o retards a classe, el calendari d'avaluacions i activitats extraescolars, i els missatges que els docents desitgen fer arribar per esta via de comunicació.

c) Aplicació «Aules»

Aules és un lloc web destinat a l'*e-learning*, desenvolupat per i per a docents, amb vocació d'universalitat, senzillesa, i accessibilitat des de qualsevol dispositiu. Hi tenen cabuda les aules virtuals destinades a la formació a distància reglada (Formació del Professorat, Formació Professional Semipresencial, CEEDCV, etc...), els espais per a complementar les classes presencials de tots els ensenyaments i nivells educatius, que inclouen un quadern per al professorat, i uns entorns col·laboratius que faciliten el treball col·laboratiu entre grups de docents i la comunicació interna de claustres, departaments, etc.

Qualsevol docent dels centres públics ha pogut crear una aula virtual i començar a treballar-hi. I tot això complint la normativa de protecció de dades, ja que la informació resideix en tot moment en servidors propis de la Generalitat.

Aules està basat en Moodle (versió 3.5), una plataforma de gestió de l'aprenentatge, basada en programari lliure, utilitzada àmpliament a tot el món. Moodle ja disposa d'una app per a dispositius mòbils (Moodle Mobile), que permet l'accés centralitzat a totes les aules virtuals en les quals puga participar un usuari (FP Semipresencial, cursos de CEFIRE, formació presencial, etc.), amb possibilitat d'habilitar notificaciones de tramesa automàtica (push) per a estar al corrent de les últimes novetats. Tot i que no es tracta d'una plataforma per a la comunicació amb les famílies, aquestes poden fer ús de les credencials de l'alumnat per a estar al corrent dels avanços dels seus fills, i fins i tot per a rebre notificaciones en els seus dispositius mòbils i/o correu electrònic.

d) Aplicatiu «WEBEX»

Webex (CISCO Webex Meetings) és una plataforma de videoconferències desenvolupada per CISCO, que facilita les reunions en línia i els seminaris web i que hem posat en marca amb la col·laboració de Telefònica.

El pla MULAN proposa aquesta eina per tal d'impartir docència en directe a la que es pot accedir a través d'un enllaç URL permanent i únic per a cada docent. Amb l'únic requeriment d'una càmera web i un micròfon, el professorat pot impartir classe cara a cara amb el seu alumnat que, a través de Webex, pot alçar la mà per demanar la paraula i plantejar els seus dubtes en directe, tant en veu a través del micròfon, com per escrit a través del xat d'aula.

Segon. CANALITZACIÓ DEL FLUXE DE DEMANDA A TRAVÉS DE DIFERENTS APLICATIUS

A fi d'evitar la saturació de les diferents ferramentes, en un primer lloc es va gestionar el fluxe de demanda canalitzant-la a les diferents plataformes de docència disponibles en funció del nivell educatiu. A aquest efecte es va dissenyar un calendari progressiu amb diferents fases, separant les diferents etapes educatives per a què cadascuna tinguera les seues eines específiques adaptades a les seues necessitats i així evitar o, si més no, minimitzar la saturació de les ferramentes.

En el cas d'Infantil i Primària, s'ha utilitzat el portal «Mestre a Casa» amb les diferents pàgines web dels centres educatius, així com la plataforma «Web Família». No obstant, se'ls va obrir també la plataforma «Aules».

Per a l'Educació Secundària, des del primer moment es va posar a la seua disposició la plataforma «Aules». A tall informatiu cal anotar que dels 125.000 usuaris únics que n'hi ha en la plataforma Aules, 75.000 s'han creat durant el període del confinament.

Pel que fa a l'alumnat de Batxillerat, així com també el de Formació Professional, s'han creat més de vint mil aules de videoconferències a través de l'aplicació de Webex, el que permetia que aquells usuaris que no tenen accés d'internet pogueren, via telèfon, accedir a les classes de forma no presencial.

Pel que fa als ensenyaments de Formació Professional s'ha hagut d'adaptar la formació en el centre de treball donada la situació de confinament i les limitacions a la mobilitat i la impossibilitat de fer allí la formació. La normativa bàsica estatal s'ha modificat per a donar una eixida a esta circumstància permetent realitzar el projecte de formació de centre de treball en el mateix mòdul, de forma excepcional, per a aquest any per a que puguem també titular-se i avançar en la seua formació; i s'ha obert també la possibilitat de tornar a cursar la formació en centre de treball el proper curs, si així ho desitgen.

Pel que fa als conservatoris i escoles oficials d'idiomes també se li ha donat la possibilitat d'utilitzar estes ferramentes d'aules virtuals amb aules de videoconferències.

Tercer. PROTOCOLS I ESTRATÈGIES D'ATENCIÓ

Per a l'avaluació d'aquest període també s'han donat instruccions precises a fi d'adaptar-ho a les especials circumstàncies que ha comportat el confinament. En aquest sentit, destaquem les següents:

- Comunicació de 26 de març, relativa a les tasques dels Serveis Psicopedagògics Escolars a fi d'atendre a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i amb indicacions sobre orientacions a les famílies per a gestionar psicològicament la situació.

(<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169732267/Carta+VAL/909e5680-4457-417d-8aa7-ef06022e9577>).

- Comunicació de 27 de març sobre diversos aspectes en matèria acadèmica i organitzativa.

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169733127/Carta+VAL/01e88bb0-ba4f-4b8eacb2-59ec0d0b5430>

-Comunicat del 7 d'abril de 2020 amb orientacions per als dies de vacances escolars de pasqua

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169762367/V/a249bcd6-0d7c-4925-977b-20d36ec1635f>

- Comunicat de 16 d'abril de 2020 amb preguntes freqüents sobre el final de curs 2019-2020

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169789619/Preg+freq.pdf/8f3299d7-9069-4f8c-8998-d80f93542c2d>

- Carta informativa de 16 d'abril amb els Acords del Ministeri d'Educació per al desenvolupament del tercer trimestre del curs 2019-2020

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169790533/VAL.pdf/004cd294-9ae0-4cfd-ad2d-c5f556269962>

- Resolució de 4 de maig de 2020, de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Formació Professional, per la qual s'estableixen el marc i les directrius d'actuació que cal desenvolupar durant el tercer trimestre del curs 2019/2020 i l'inici del curs 2020/2021, davant de la situació de crisi ocasionada per la Covid-19

http://www.dogv.gva.es/datos/2020/05/08/pdf/2020_3268.pdf

- Comunicat de 28 de maig de 2020 amb les preguntes Freqüents (FAQ) en relació a les directrius d'actuació a desenvolupar durant el tercer trimestre del curs 2019-2020, establertes a la Resolució de 4 de maig de 2020 de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Formació Professional

http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169967622/FAQ_VAL/d34622b3-41fe-42f8-822e-9651abc87a5f

- Resolució d'1 de juny de 2020 de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Formació Professional, per al qual es dicten instruccions per a emplenar els models d'informe individual valoratiu del curs 2019-2020 per a l'alumnat dels centres educatius degudament autoritzats que imparteixen ensenyaments d'educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat, Formació de Persones Adultes, Formació Professional, Ensenyaments Esportius, Ensenyaments Artístics i Ensenyaments d'Idiomes

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169992994/Resoluci%C3%B3%20valenci%C3%A0.pdf/67e61b4b-69af-4ff2-9266-7e9e6e4fc7da>

- Manual per a l'elaboració dels informes individuals valoratius de l'alumnat

http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/170010845/Inf+Val/d3ce7a68_ec93-49e9-9283-6ac320a4846c

- Carta de 4 de juny, de la Direcció General d'Inclusió Educativa, amb orientacions per a la transició entre etapes i modalitats d'escolarització davant la situació de la Covid-19

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/170018406/Valenci%C3%A0/f9a79378-5ba5-46e9-9da0-bdf6531eb06c>

Quart. FORMACIÓ PER AL PROFESSORAT I RECURSOS EDUCATIUS

D'altra banda també hi havia una necessitat de formació de professorat i amb aquest objectiu hem avançat amb un pla específic, anomenat «Al teu costat», en el qual s'han generat més de quatre mil places de formació específica en matèria de tecnologies de la informació.

També cal esmentar, en matèria de recursos al professorat, la posada a disposició del «Rebost Digital»: un espai *on line* (vid. <https://www.rebostdigital.gva.es/>) generat

per a què hi haja tot tipus de material, d'assignatures, en diverses llengües, per tal d'arribar tant a estudiants com al professorat. «ReDi» és un repositori col·laboratiu on el professorat pot trobar propostes de treball per a totes les etapes educatives. Ha estat dissenyat des d'unes premisses d'inclusivitat, d'innovació i de construcció de la ciutadania digital.

A més a més, cal afegir que som l'únic territori que va plantejar ja fa uns mesos que volíem una assignatura de cultura digital per a què precisament el nostre alumnat poguera accedir a aquesta formació en un món cada volta més tecnològic.

Per a més informació es pot consultar l'enllaç sobre les accions formatives i de suport per part dels Cefires que s'ha fet arribar al nostre professorat durant aquest període de suspensió de les activitats docents presencials:

- Carta dirigida al professorat de centres sostinguts amb fons públics de tots els nivells educatius de la Comunitat Valenciana en relació amb l'oferta d'accions formatives i de suport per part dels CEFIRE
<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169758996/CEFval.pdf/dc54ad05-cf29-4844-a68d-559285be8238>

Cinqué. DISTRIBUCIÓ DE DISPOSITIUS ELECTRÒNICS I CONNEXIÓ A INTERNET

Aquesta situació de confinament i suspensió de l'activitat educativa ha colpit, sobretot, a aquelles persones que, fruit de les desigualtats socioeconòmiques tenen una situació més complicada. La diversitat de casuístiques familiars fa que aqueixa esclatxa digital no siga només conseqüència de la falta d'accés a internet, si no també del nombre de dispositius -tauletes o ordinadors- disponibles a les llars familiars.

En aquest sentit, s'ha treballat en dues línies d'actuació. D'una banda, en un context en el que la resta de progenitors estava en molts casos teletreballant, s'ha detectat la necessitat de dispositius per a les famílies amb menys recursos. D'altra, des de la Generalitat Valenciana s'ha estat treballant amb diverses empreses com Telefónica, Huawei, Orange i Vodafone per a millorar la formació a distància de l'alumnat de famílies amb menys recursos o al que viu en zones amb pitjor connectivitat a Internet.

Pel que fa a la facilitació de la connectivitat, el Ministeri d'Educació i Formació Professional ha distribuït a les diferents comunitats autònomes 20.000 línies de dades d'alta capacitat (40 GB mensuals) per a l'alumnat de famílies amb menys recursos. D'aquesta quantitat han correspost a la Comunitat Valenciana 2.744 línies de dades (targetes SIM).

Pel que respecta al suport d'equipaments informàtics, des de la Generalitat Valenciana, s'han adquirit 14.000 tauletes digitals que porten incorporades les seues corresponents targetes SIM de línia de dades d'alta capacitat (40 GB mensuals) per a distribuir entre l'alumnat d'Educació Primària de tots els col·legis públics i concertats que tenen un índex socioeconòmic i cultural més baix (ISEC 1 i 2) així com als IES i als col·legis concertats de Secundària i Batxillerat amb aquests nivells d'ISEC. Amb una inversió al voltant de 2'8 milions d'euros hem estat la comunitat autònoma que més dispositius electrònics ha repartit en tot l'Estat. I s'han repartit obeint criteris de vulnerabilitat. A més a més, està previst fer-ne una nova adquisició de 15.000 tauletes addicionals que estarien disponibles a principi de curs 2020-2021. En l'assignació d'aquestes tauletes s'ha prioritzat l'alumnat de Batxillerat i de Formació Professional de grau mitjà i superior. En qualsevol cas, cada centre, en funció del nombre de tauletes que té assignades, ha seleccionat l'alumnat que considerava que més les pot necessitar i que millor ús podia fer-ne, independentment de l'etapa educativa que cursara. La distribució d'aquestes tauletes s'ha realitzat per part de Telefónica a cadascun dels domicilis de l'alumnat seleccionat. L'alumnat ha

rebut al seu domicili la tauleta en qualitat de préstec mentre dure la suspensió de l'activitat educativa presencial i haurà de tornar-la al centre en el moment en què es reprenge l'activitat educativa presencial, i, en tot cas, abans que finalitze el curs.

D'altra banda, hem distribuït també 1.700 ordinadors per als centres, portàtils, perquè pogueren també organitzar el seu treball, i que tenen un cost al voltant de 700.000 euros, preferentment per a l'ús de la direcció.

Poden consultar-se a continuació les comunicacions enviades als centre sobre aquesta iniciativa:

- Instrucció d'1 d'abril, sobre la distribució i ús de tauletes per a l'alumnat d'IES amb menys recursos o problemes de connectivitat.

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169744431/Tau/72c4f753-c383-4c2e-9c14-610eff1dbc11>

- Instrucció de 2 d'abril sobre ordinador portàtil per als equips directius

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169747656/Ord+Val/ff51d97b-a504-40ac-a6b1-8206def3f473>

- Comunicat de 4 d'abril, amb instruccions sobre la distribució i ús de tauletes per a alumnat de centres públics i privats concertats d'Educació Primària, Secundària i Batxillerat

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169752709/Tauletes+val/8d067acf-d82d-4f26-b231-522abefbd460>

- Instruccions de 6 d'abril per a la distribució de 4000 tauletes als 325 Centres Públics i Concertats d'Educació Infantil i Primària, així com als Centres Concertats d'Educació Secundària i Batxillerat amb nivell d'ISEC

<http://www.ceice.gva.es/documents/161634256/169760385/Tauletes/ed7de8c2-0161-4555-bb04-42363ec69dab>

Sisé. ESTUDI SOBRE ESCLETXA DIGITAL

En resposta a la qüestió sobre si tenim algun estudi sobre l'escletxa digital, el que sí tenim són dades parcials a través de les preguntes que conté el qüestionari per esbrinar el ISEC (índex socioeconòmic i cultural) dels centres educatius. Les últimes dades de què disposem són del curs 2017-2018. Aquesta enquesta es fa als alumnes i les famílies en 3r de primària, 2n d'ESO i 4t d'ESO, però solament és censal en el cas de primària; en el cas de l'ESO aquestes dades són mostrals. Amb les dades arreglades del qüestionari del curs esmentat es va elaborar un informe individualitzat per a cada centre i amb possibilitat de descarregar des de l'oficina virtual d'Informació.

D'altra banda, la Resolució de 4 de maig de 2020, de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Formació Professional, per la qual s'estableixen el marc i les directrius d'actuació que cal desenvolupar durant el tercer trimestre del curs 2019/2020 i l'inici del curs 2020/2021, davant de la situació de crisi ocasionada per la Covid- 19 (DOGV 08/05/2020), ha previst (vid. resol cinqué , punt 6) que la **memòria del curs 2019-2020**, a elaborar per cada centre educatiu, incloga un apartat específic de valoració de l'organització del treball realitzat pel centre durant el període de suspensió de les activitats lectives presencials.

A més a més, des d'aquesta conselleria i, singularment, des de la Direcció General d'Innovació Educativa i Ordenació i la Direcció General d'Inclusió Educativa, s'està treballant en una enquesta que es vol dirigir a una mostra amb 95 centres educatius de titularitat de la Generalitat Valenciana a fi d'extraure conclusions i propostes de millora que servisquen per a afrontar el nou curs amb plantejaments tècnics i

metodològics adaptats a la nova realitat en què l'ensenyament a distància o amb metodologies adaptades pot jugar un paper important.

Concretament, amb aquest qüestionari es pretén obtenir informació dels centres educatius sobre quatre aspectes generals de la docència on line: metodològics, tècnics, formatius del professorat i organitzatius i de coordinació. El qüestionari consta de 20 qüestions de diferent tipologia, que ens permetrà per a una confiança del 90 per cent, tindre un error d'aproximadament un 15% en els ensenyaments obligatoris.

En aquest qüestionari s'interroga, entre altres aspectes, sobre l'alumnat desconnectat o no localitzable de famílies més vulnerables sense accés a les tecnologies de la informació, o sobre la quantificació de l'alumnat que no ha pogut ser contactat i/o no ha seguit els ensenyaments durant el període d'activitat no presencial.

Per últim, cal senyalar que la Conselleria d'Innovació, Universitats, Ciència i Societat Digital, disposa d'una Direcció General per a la Lluita contra la Bretxa Digital, i entre les seues funcions estan la de desenvolupar indicadors i diagnosi o impuls de projectes per a la reducció de la bretxa digital. També la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic, a través de l'Agenda Digital de la Comunitat Valenciana té una línia d'actuació de lluita contra l'escletxa digital, dins de la seua línia d'actuació sobre la Inclusió digital.

Concluida la tramitación ordinaria de la queja, resolvemos la misma con los datos obrantes en el expediente.

Y, si bien compartiámos el contenido del preámbulo del Decreto Ley 2/2020, de 3 de abril, de medidas urgentes, en el ámbito de la educación, de la cultura y del deporte, para paliar los efectos de la emergencia sanitaria provocada por la Covid-19, en cuanto que:

(...) la suspensión de la actividad educativa presencial en todos los centros y etapas, ciclos, grados, cursos y niveles de enseñanza contemplados en el artículo 3 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación, ha supuesto para las administraciones educativas, para el personal docente y para el alumnado un reto sin precedentes. Los esfuerzos iniciales se han centrado en garantizar el derecho fundamental a la educación constitucionalmente reconocido, mediante una modalidad educativa a distancia, que ha requerido, en un reducido espacio de tiempo, el desarrollo de herramientas de comunicación propias y seguras, la articulación de mecanismos de coordinación en los centros educativos y un gran esfuerzo de adaptación de los equipos directivos, del personal docente, de las familias y del alumnado (...)

Y que nos encontrábamos ante un estado de “enseñanza remota de emergencia”.

Esta institución era y es consciente de las consecuencias académicas que esta crisis sanitaria tiene y tendrá sobre el alumnado, y especialmente, sobre los que no pueden o no han podido tener acceso a los sistemas de educación a distancia por no disponer de los medios técnicos necesarios o por la falta de medidas de accesibilidad, lo que constituye un factor de desigualdad social que compromete el acceso a la educación en igualdad de condiciones, así como una quiebra de los principio de calidad y de equidad en el sistema educativo valenciano.

Esta brecha digital no debe dar lugar a una brecha educativa, a un impacto negativo muy superior para el alumnado con entornos desfavorecidos o vulnerables.

La autenticidad de este documento electrónico puede ser comprobada en <https://seu.elsindic.com>

Código de validación: *****

Fecha de registro: 02/07/2020

Página: 8

Consideramos que, para adaptar la actividad lectiva a la no presencial, es necesario garantizar el acceso universal a la educación virtual y cumplir con las medidas de accesibilidad, de modo que todo el alumnado pueda acceder a los contenidos lectivos y realizar las actividades propuestas, a fin de que ninguna alumna ni ningún alumno quede atrás por el efecto del Covid-19; es decir, un aprendizaje en línea no mayoritario, sino universal.

Es claro que pese al esfuerzo realizado por la Administración autonómica y reseñado en su informe arriba transcrito: puesta en marcha de plataformas digitales, cursos para el profesorado de formación en el ámbito de uso de las tecnologías, reparto de tablets, cesión de ordenadores..., no han llegado a todos (alumnado/profesorado) que los necesitaban.

En muchos casos, el alumnado, especialmente el más desfavorecido, no ha contado con acceso a Internet, o no disponía de ordenadores u otros dispositivos adecuados que les haya permitido realizar las tareas propuestas por el profesorado.

El Alto Comisionado para la lucha contra la pobreza infantil, en su informe de marzo de 2020, sobre la Brecha Digital y pobreza infantil en sus conclusiones destacaba:

Existe un amplio consenso acerca de la importancia de que niños, niñas y adolescentes utilicen las TIC, y que se manejen con soltura en entornos digitales. El impacto de adquirir estas habilidades no sólo afecta sus posibilidades de aprendizaje e interacción presentes, sino también sus oportunidades educativas, sociales y laborales futuras. Sin embargo, los niños, niñas y adolescentes, que viven en hogares en situación de pobreza se enfrentan a importantes barreras: por su dificultad en el acceso a internet, a dispositivos adecuados para las actividades educativas, y porque las dos dificultades anteriores, junto con otros factores relacionados con el tiempo disponible y las capacidades de los padres, contribuyen a que estos niños, niñas y adolescentes hagan menor uso de las TIC para fines educativo.

Es decir, se advierte que las personas menores de edad que viven en hogares en situación de pobreza o en entornos más vulnerables, se enfrentan a mayores dificultades para acceder a una formación online y ello hace que se encuentren en una clara situación de desventaja con el resto del alumnado.

A ello debemos añadir que en el nuevo paradigma de la Administración educativa en la denominada nueva normalidad, se tiende a que las clases presenciales se compatibilicen con las online en la mayoría de las etapas o ciclos educativos.

Sentado lo anterior, y en cuanto a las tareas encomendadas a los poderes públicos, en el Boletín Oficial del Estado se ha publicado el 24 de junio del presente año una Orden que contiene los 14 puntos que el Ministerio de Educación y Formación Profesional acordó con 15 Comunidades Autónomas, entre ellas la Valenciana, el pasado 11 de junio en la Conferencia Sectorial de Educación para preparar la “vuelta al cole” de septiembre con garantías sanitarias frente a la pandemia del coronavirus.

Como resumen de la misma y en la materia que nos ocupa destacar que: el Gobierno y las Comunidades pactaron recuperar los aprendizajes que el alumnado se perdió durante el confinamiento, para lo que se harán adaptaciones de las programaciones didácticas del próximo curso, y se establecerán "planes de seguimiento y apoyo para el alumnado que experimente mayores dificultades en las circunstancias actuales, así como que las Comunidades Autónomas se encargarán de elaborar los planes de contingencia de los

centros ante las "eventualidades" que pueda provocar la evolución de la pandemia en el desarrollo del curso escolar, y tendrán que tomar "las medidas necesarias" para que los centros mantengan sus servicios de transporte y comedor escolar "en condiciones de seguridad"; recayendo en las mismas, que tienen transferidas las competencias educativas, el objetivo de "reducir la brecha digital" y "limitar" sus consecuencias entre el alumnado.

Como corolario a lo expuesto y no de menor importancia, entendemos que la brecha digital, siguiendo la definición dada por el EUROESTAT, "distancia que existe entre quienes acceden y utilizan de modo productivo las tecnologías de la información y la telecomunicación y aquellos que no pueden acceder a estas", no solo se podrá ir reduciéndola prestando y generando infraestructuras y herramientas, es decir facilitando la disponibilidad de equipamientos tecnológicos y conexión, sino también formando en competencias digitales a los usuarios, tanto al alumnado como a los docentes.

Por último señalar que la Administración autonómica no ha contestado a todas las cuestiones formuladas por esta institución, ello implica un deficiente modo de colaborar con la investigación emprendida por el Síndic, que buscaba precisamente la manifestación expresa de la administración sobre tal aspecto de su actuación en la cuestión que nos ocupa.

A la vista de todo ello y de conformidad con lo establecido en el artículo 29.1 y 29.2 de la Ley de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de diciembre, reguladora del Síndic de Greuges, formulamos a la **CONSELLERIA DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE** las siguientes **RECOMENDACIONES**:

Primero: Proceder a la mayor brevedad posible a la cuantificación del alumnado que carece de medios de conexión digital y que han quedado desconectados del sistema educativo durante este periodo de docencia en línea (dificultades de conexión a internet o falta de disponibilidad de los dispositivos adecuados).

Segundo: Que se elabore un Protocolo de seguimiento efectivo para alumnado "desconectado" con los apoyos que se consideren necesarios y con especial consideración al alumnado que viva en hogares en situación de pobreza o en riesgo de exclusión social.

Tercero: Planificar y diseñar estrategias para la educación virtual universal en el sistema educativo valenciano, en los supuestos de una demora en el inicio o un eventual nuevo cierre de los centros docentes en el próximo curso escolar, (diseño de materiales didácticos, préstamos de dispositivos tecnológico y equipamiento ..).

Cuarto: Formación tanto al alumnado como a los docentes en capacidad y conocimientos de competencias digitales.

Y por último, **RECORDAR** a la Conselleria su deber de colaborar con el Síndic dando respuesta expresa y concreta a los extremos contenidos en sus solicitudes de información.

De conformidad con lo previsto en el art. 29 de la Ley de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de diciembre, reguladora de esta Institución, le agradecemos nos remita en el plazo de un mes, el preceptivo informe en el que nos manifiesta la aceptación de las recomendaciones y recordatorio, que se realiza, o en su caso, las razones que estime para no aceptarla.

Para su conocimiento, le hago saber, igualmente, que a partir de la semana siguiente a la fecha en la que se ha dictado la presente resolución, ésta se insertará en la página Web de la Institución.

Atentamente,

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana